

O historické jednotě Rusů a Ukrajinců

Vladimír Putin

31.7.2021

Projevy ruského prezidenta Vladimira Vladimiroviče Putina se v Rusku i ve světě setkávají se silnou odezvou. Ten poslední o jednotě Rusů a Ukrajinců je považován za „knockout“ ukrajinského „dezinformačního stroje“, který i u nás roztáčí svá kolečka a korouhvičky. Putin popsal celou historickou cestu obou zemí a pokusil se vysvětlit, jak se mohlo stát, že blízcí lidé se vydali na cestu konfrontace. Díky paní PhDr. Janě Görčošové předkládáme čtenářům Nové republiky celý nezkrácený text.

Nedávno – během „Přímé linky“ - jsem řekl v odpovědi na otázku, týkající se rusko-ukrajinských vztahů, že Rusové a Ukrajinci jsou jeden národ, jeden celek. Tato slova nejsou poplatná nějaké konjunktуре nebo současným politickým okolnostem. Mluvil jsem o tom mnohokrát, je to můj názor. Považuji proto za nutné, abych podrobně vyložil svůj postoj a pohovořil o hodnocení současné situace.

Chtěl bych hned na začátku zdůraznit, že hradbu, která vznikla v posledních letech mezi Ruskem a Ukrajinou, v podstatě mezi částmi jednoho historického a duchovního prostoru, vnímám jako velké společné neštěstí, jako tragédii. Jsou to především důsledky našich vlastních chyb, kterých jsme se dopustili v různých obdobích. Ale také výsledek cílevědomé práce těch sil, které se vždy snažily podkopat naši jednotu. Použitý vzorec je známý od nepaměti: rozděl a panuj. Nic nového. Z toho plynou pokusy zahrát na národní strunu, zasít různice mezi lidmi.

A prvořadým úkolem je rozdělit, a následně postavit proti sobě části jednoho národa.

Abychom lépe pochopili přítomnost a mohli pohlédnout do budoucnosti, musíme se vrátit k minulosti. Samozřejmě, v jednom článku nelze zachytit všechny události, jež proběhly za víc než tisíc let. Budu se zabývat těmi klíčovými a rozhodujícími momenty, na něž nesmíme zapomínat – ani v Rusku, ani na Ukrajině.

Rusové, Ukrajinci i Bělorusové jsou pokračovateli starověkého Ruska, největšího státu v Evropě. Slovanské a další kmeny na rozsáhlém území – od Ladogy, Novgorodu, Pskova po Kyjev a Černigov /Černihiv/ - byly stmeleny společným jazykem /dnes mu říkáme staroruský/, ekonomickými vazbami, vládou knížat z dynastie Rurikovců. A po přijetí křesťanství na Rusi – i společnou pravoslavnou vírou. Duchovní volba svatého Vladimíra, knížete novgorodského a kyjevského a velkoknížete kyjevského, dodnes určuje v mnoha směrech naši příbuznost.

Kyjevský knížecí stolec zaujímal ve staroruském státě vedoucí pozici. Tak tomu bylo od konce devátého století. Slova proroka Olega o Kyjevě: „Nechť se stane matkou ruských měst“ – jsou zachována pro potomky v Nestorově letopisu ruském / Povest' vremennych let – první překlad: K. J. Erben /.

Později, stejně jako v jiných evropských státech té doby, čelilo Rusko oslabení ústřední vlády a roztržtosti. Avšak i tehdy šlechta i prostí lidé vnímali Rusko jako společný prostor, jako svou domovinu.

Po ničivé invazi Bátú-chána /zakladatele Zlaté hordy/, kdy bylo zničeno mnoho měst, včetně Kyjeva, roztržitost zesílila. Severovýchodní Rusko se stalo závislým na Hordě, ale zachovalo si omezenou suverenitu. Jižní a západní ruské země se v podstatě staly součástí litevského velkovévodství, které, a na to chci upozornit, se v historických dokumentech nazývalo: Velkovévodství litevské a ruské.

Zástupci knížecích a bojarských rodů přecházeli do služeb od jednoho knížete k druhému, vzájemně se nenáviděli, ale také přátelili a uzavírali dohody. Na Kulikově poli bojoval spolu s velkým knížetem moskevským Dmitrijem Ivanovičem vévoda Bobrok z Volyně i synové velkoknížete litevského Algirdase – Andrej Polockij a Dmitrij Brjanskij. Zároveň velkokníže litevský Jagiello / původním jménem Jogaila/ – syn tverské kněžny – vedl svá vojska, aby se připojila k Mamajovi /chán Mamaj /. To vše jsou stránky našich společných dějin, v nichž se odráží složitost a mnohotvárnost naší historie.

Je důležité uvědomit si, že jak v západních, tak i ve východních ruských zemích se mluvilo jedním jazykem. Víra byla pravoslavná. Až do poloviny XV. století zůstalo zachováno jednotné církevní vedení.

V nové fázi historického vývoje by se mohly stát těžištěm sjednocení a konsolidace Staré Rusi jak Litevská Rus, tak i posilující Moskevská Rus. Dějiny rozhodly, že se stala centrem znovusjednocení a pokračovatelem tradice staroruské státnosti Moskva. Moskevská knížata – potomci knížete Alexandra

Něvského - odhodila cizácké jho a začala sjednocovat historické ruské země.

V Litevském velkoknížectví probíhaly jiné procesy. Ve XIV. století konvertovala litevská vládnoucí elita ke katolicismu. V XVI. století byla uzavřena Lublinská unie s polským královstvím a tak vzniklo společenství dvou národů / polského a litevského/ - Republika obou národů /Republika Koruny polské a Velkého knížectví litevského /. Polská katolická šlechta získala v Rusku významné majetky a privilegia. Podle Brestské unie z roku 1596 se část západoruského pravoslavného duchovenstva podřídila papežské autoritě. Byla zahájena polonizace a latinizace, pravoslaví začalo být vytěšňováno.

V reakci na tuto situaci se začalo rozvíjet v XVI. – XVII. století osvobozenécké hnutí pravoslavného obyvatelstva v Podněstří. Zlomovým bodem se staly události z doby hejtmanátu Bohdana Chmelnického. Jeho stoupenci se snažili získat od Republiky obou národů autonomii.

V žádosti vojska záporožského ke králi Republiky Koruny polské a Velkého knížectví litevského v roce 1649 se poukazovalo na dodržování práv ruského pravoslavného obyvatelstva, na to, aby „ vévoda kyjevský byl národnosti ruské a práva řeckého, aby neútočil na církve boží.“ Ale záporožské kozáky nevyslyšeli.

Následovaly žádosti Bohdana Chmelnického zaslané do Moskvy, jež zkoumaly zemské sněmy. 1. října 1653 se tento nejvyšší zastupitelský orgán ruského státu rozhodl podpořit

spoluvěřící a přijmout je pod svou ochranu. V lednu 1654 Perejaslavská rada toto rozhodnutí potvrdila. Poté objeli poslové B. Chmelnického a Moskvy desítky měst, včetně Kyjeva, jejichž obyvatelé složili přísahu ruskému carovi. Připomínám, že při uzavírání Lublinské unie se s ničím podobným nesetkáváme.

V dopise, zaslaném do Moskvy v roce 1654, poděkoval Bohdan Chmelnickij caru Alexeji Michajloviči za to, že ... „celé vojsko záporožské i celý svět pravoslavný ruský přijal

pod svou silnou a vznešenou carskou ruku.“ Jak vidíte, v provoláních k polskému králi i k ruskému carovi se vždy kozáci označovali za ruské pravoslavné věřící.

Během zdlouhavé války ruského státu s polsko-litevským společenstvím se někteří hejtmani, nástupci B. Chmelnického, tu i tam „odkláněli“ od Moskvy, hledali podporu ve Švédsku, v Polsku i v Turecku. Ale, opakuji, pro lid měla válka ve skutečnosti osvobozující charakter. Skončila Andrusovským příměřím v roce 1667. Definitivní důsledky zafixoval „Věčný Mír“ z roku 1686. K ruskému státu připadlo město Kyjev a země na levém břehu Dněpru, včetně Poltavštiny /Poltavské knížectví/, Černigovštiny /Černigovské knížectví/ a také Záporoží. Jejich obyvatelé se znovu sjednotili se základní částí ruského pravoslavného národa. Region se začal nazývat „Malá Rus“ /Malorusko/.

Název „Ukrajina“ se tehdy častěji používal ve smyslu, v němž se s tímto významem setkáváme ve staroruských písemných památkách ještě z XII. století, když se mluvilo o různých

příhraničních oblastech – „okrajina“. A slovo „Ukrajinec“, soudě i na základě archivních dokumentů, původně označovalo lidi, kteří zabezpečovali ochranu vnějších hranic – vojáky–pohraničníky, úředníky.

Na pravém břehu, jenž zůstal ve společenství / Republika obou národů /, byl obnoven starý řád, zesílil sociální i náboženský útlak. Naopak levobřežní země se pod ochranou jednotného státu začaly aktivně rozvíjet. Hromadně se sem stěhovali obyvatelé z druhého břehu Dněpru. Hledali podporu u lidí stejného jazyka a stejné víry.

V časech Severní války se Švédskem neměli obyvatelé Maloruska na výběr. Mazepovu vzpouru podpořila jen malá část kozáků. Lidé z různých společenských tříd se považovali za Rusy a pravoslavné.

Kozáčtí stařešinové, patřící ke šlechtě, zaujímali v Rusku významná místa politická, diplomatická i vojenská. Absolventi Kyjevsko- Mohyljanské akademie hráli vedoucí roli v církevním životě. Tak to probíhalo i v časech hejtmanátu – ve skutečnosti samostatného státního subjektu s vlastní speciální vnitřní strukturou – a poté – v ruském impériu. Malorusové spoluvytvářeli v mnoha směrech velkou společnou zemi, její státnost, kulturu, vědy. Podíleli se na rozvoji Uralu, Sibíře, Kavkazu, Dálného východu. Mimochodem, dokonce i v sovětském období zaujímali rodáci z Ukrajiny nejdůležitější místa, včetně nejvyšších pozic ve vedení společného státu. Stačí připomenout, že téměř 30 let stáli v čele KSSS N. Chruščov a L. Brežněv, jejichž stranický životopis byl velmi úzce spjat s Ukrajinou.

Ve druhé polovině XVIII. století, po válkách s osmanskou říší, byl k Rusku připojen Krym a země na černomořském pobřeží, jimž se začalo říkat „Novorossija“. Tato území osidlovali přistěhovalci ze všech ruských gubernií. Po rozdělení polsko-litevského společenství vrátilo ruské impérium západní staroruské země, s výjimkou Haliče a Zakarpatí, jež se ocitly v rakouské – a posléze v rakousko-uherské říši.

Integrace západoruských zemí do společného státního prostoru nebyla jen výsledkem politických a diplomatických rozhodnutí. Byla založena na společné víře a kulturních tradicích. A znovu poznamenám, že se jednalo především o jazykovou podobnost. A tak ještě

počátkem 17. století jeden z hierarchů uniátské rusínské církve metropolita Josef Rutski oznamoval v Římě, že Moskvané nazývají Rusy z polsko-litevského společenství svými bratry, že jejich spisovný jazyk je naprosto stejný, a hovorový se liší jen v drobnostech. Podle jeho slov, je to jako u obyvatel Říma a Bergama. A to je, jak víme, střed a sever dnešní Itálie.

Samozřejmě, po staletích roztržtosti, života v různých státech vznikly regionální jazykové zvláštnosti, dialekty. Literární jazyk byl obohacen jazykem lidovým. Obrovskou roli v tom sehráli Ivan Kotljarevskij, Grigorij Skovoroda, Taras Ševčenko. Jejich díla jsou naším společným literárním a kulturním dědictvím. Verše Tarase Ševčenka jsou psány v ukrajinštině, a próza většinou v ruštině. Knihy ruského vlastence Nikolaje Gogola, rodáka z Poltavského kraje, jsou psány v ruštině s množstvím

maloruských lidových výrazů a folklorních motivů. Jak se dá toto dědictví rozdělit mezi Rusko a Ukrajinu? A proč bychom to dělali?

Jihozápadní země ruské říše, Malorusko a Novorossija, Krym se rozvíjely různorodě, podle etnického a náboženského složení. Žili zde krymští Tataři, Arméni, Řekové, Židé, Karaité, Krymčané, Bulhaři, Poláci, Srbové, Němci a další národy. Všichni si zachovali svou víru, tradice a zvyky.

Nebudu nic idealizovat. Je známý Valujevův oběžník z roku 1863, jakož i Emmerský dekret /Bad-Ems/ z roku 1876, jež omezily vydávání a dovoz náboženské a společensko-politické literatury v ukrajinštině ze zahraničí. Ale v tomto případě je důležitý historický kontext. Tato rozhodnutí byla učiněna na pozadí dramatických událostí v Polsku a vycházela ze snahy vůdců polského národního hnutí využít „ukrajinskou otázku“ ve svůj prospěch. Chtěl bych dodat, že umělecká díla, sbírky ukrajinských básní a lidových písní se i nadále vydávaly. Objektivní fakta dokládají, že v ruském impériu probíhal aktivní proces rozvoje maloruské kulturní identity v rámci velkého ruského národa, spojujícího Velkorusy, Malorusy i Bělorusy.

Současně mezi polskou elitou a částí maloruské inteligence vznikaly a sílily představy o samostatném ukrajinském národě. A protože zde nebyl – a ani nemohl být – žádný historický základ, závěry vycházely z nejrůznějších výmyslů. Až do té míry, že Ukrajinci vlastně nejsou Slované, nebo naopak, Ukrajinci jsou skuteční Slované, a Rusové „Moskáli“. Ne, tak to není. Podobné „hypotézy“ se stále více začaly používat pro politické účely jako nástroj soupeření mezi evropskými státy.

Od konce XIX. století se chopily tohoto tématu rakousko-uherské úřady, aby ho použily jako protiváhu k polskému národnímu hnutí, stejně jako k moskvofilním náladám v Haliči. Během první světové války přispěla Vídeň k formování tzv. Legionu ukrajinských střelců ze Síče. Obyvatelstvo Haliče, podezřelé ze sympatií k pravoslaví a k Rusku, bylo vystaveno krutým represím, mnozí byli uvězněni v koncentračních táborech Thalerhof a Terezín.

Další vývoj událostí souvisí se zhroucením evropských říší, s divokou občanskou válkou, probíhající na obrovském prostoru bývalého ruského impéria, se zahraniční intervencí.

Po únorové revoluci, v březnu 1917, byla v Kyjevě zřízena Centrální rada, která si nárokovala roli orgánu nejvyšší moci. V listopadu 1917 vyhlásila na svém třetím všeobecném sněmu zřízení Ukrajinské lidové republiky (UNR, česky ULR/) jako součásti Ruska.

V prosinci 1917 přijeli zástupci Ukrajinské lidové republiky do Brestu Litevského, kde vyjednávalo sovětské Rusko s Německem a jeho spojenci. Na zasedání 10. ledna 1918 přečetl vedoucí ukrajinské delegace nótu o nezávislosti Ukrajiny. Poté Centrální rada na svém čtvrtém všeobecném sněmu vyhlásila Ukrajinu za nezávislou.

Deklarovaná suverenita neměla dlouhého trvání. Jen o několik týdnů později podepsala delegace rady samostatnou dohodu se zeměmi německého bloku. Německo i Rakousko-Uhersko se

dostaly do potíží a nutně potřebovaly ukrajinské obilí a nerostné suroviny. Aby zabezpečily dodávky ve velkém, souhlasily s vysláním svých vojáků a technického personálu do Ukrajinské lidové republiky. Ve skutečnosti to byla záminka k okupaci.

Těm, kteří v současnosti předali Ukrajinu pod plnou zahraniční kontrolu, je třeba připomenout, že tehdy, v roce 1918, se podobné rozhodnutí stalo pro vládnoucí kyjevský režim osudným. Za přímé účasti okupačních sil byla svržena Centrální rada a k moci se dostal hejtman P. Skoropadskij, který místo Ukrajinské lidové republiky vyhlásil Ukrajinský stát, který byl ve skutečnosti německým protektorátem.

V listopadu 1918 – po revolučních událostech v Německu a v Rakousku-Uhersku – P. Skoropadskij, když ztratil podporu německých bajonetů, nabral jiný směr a prohlásil, že „Ukrajina by měla být mezi prvními, kdo bude jednat ve věci vytvoření Všeruské federace“. Režim se však brzy znovu změnil. Nastal čas tzv. Direktoriátu.

Na podzim roku 1918 vyhlásili ukrajinští nacionalisté Západo-ukrajinskou lidovou republiku a v lednu 1919 vyhlásili její sjednocení s Ukrajinskou lidovou republikou. V červenci 1919 byly ukrajinské jednotky poraženy polskou armádou a území bývalé západní Ukrajiny se dostalo pod polskou nadvládu.

V dubnu 1920 uzavřel S. Petljura (jeden z „hrdinů“, jež nabízejí i současné Ukrajině) jménem Direktoriátu Ukrajinské lidové republiky tajné úmluvy, podle nichž dal země Haliče a západní Volyni Polsku výměnou za vojenskou podporu. V květnu 1920

vstoupili petljurovci do Kyjeva v konvoji polských vojsk. Ne však nadlouho. Již v listopadu 1920, po příměří mezi Polskem a sovětským Ruskem, se zbytky Petljurových vojsk vzdaly stejným Polákům.

Příklad Ukrajinské lidové republiky ukazuje, jak nestabilní byly různé kvazi-státní formace, které se objevily v bývalé ruské říši během občanské války a nepokojů. Nacionalisté se snažili vytvořit své vlastní státy, vůdci bílého hnutí prosazovali nedělitelné Rusko. Podobně také mnoho republik, založených příznivci bolševiků, si nedovedlo představit svou existenci mimo Rusko. Zároveň je z různých důvodů vůdcové bolševické strany někdy doslova vytlačovali ze sovětského Ruska.

Začátkem roku 1918 byla tedy vyhlášena Doněcko – Krivorožská sovětská republika, která apelovala na Moskvu, aby se mohla připojit k sovětskému Rusku. Došlo k odmítnutí.

Lenin se setkal s vůdci této republiky a přesvědčil je, aby zůstali součástí sovětské Ukrajiny. 15. března 1918 se ústřední výbor Ruské komunistické strany bolševiků rozhodl vyslat delegáty z Doněcké pánve na ukrajinský sjezd sovětů a přímo na kongresu vytvořit „jednu vládu pro celou Ukrajinu“. Území Doněcko-Krivorožské sovětské republiky i nadále tvořily hlavně regiony na jihovýchodě Ukrajiny.

Podle Řižské smlouvy z roku 1921 mezi RSFSR, USSR a Polskem byly západní země bývalého ruského impéria postoupeny Polsku. V meziválečném období zahájila polská vláda aktivní přesídlovací politiku s cílem změnit etnické

složení ve „východních pohraničních oblastech“. „Vostočnyje kresy“ /Východní příhraničí/ – tak nazývali Poláci území dnešní západní Ukrajiny, západního Běloruska a části Litvy. Byla provedena násilná polonizace, byla utlačována místní kultura a tradice. Později, během druhé světové války, to využívaly radikální skupiny ukrajinských nacionalistů jako záminku k teroru nejen proti polskému, ale i židovskému a ruskému obyvatelstvu.

V roce 1922, během vzniku SSSR, jehož jedním ze zakladatelů byla i USSR, byl po poměrně bouřlivé diskusi mezi bolševickými vůdci realizován Leninův plán vytvořit unijní stát jako federaci rovnoprávných republik. Text Deklarace o založení SSSR a později Ústava SSSR z roku 1924 obsahovaly právo republik svobodně vystoupit z Unie. Tak se dostala do základů naší státnosti nejnebezpečnější „časovaná bomba“. Explodovala, jakmile zmizel pojistný ochranný mechanismus v podobě vedoucí role KSSS, která se nakonec zhroutila sama zevnitř. Začala „přehlídka svrchovanosti“. 8. prosince 1991 byla podepsána tzv. Bělověžská dohoda o založení Společenství nezávislých států s prohlášením, že „SSSR jako subjekt mezinárodního práva a geopolitické reality přestává existovat“. Mimochodem, Ukrajina nepodepsala ani neratifikovala Chartu Společenství nezávislých států, přijatou v roce 1993.

Ve 20. a 30. letech minulého století bolševici aktivně prosazovali politiku „indigenizace“, která byla v Ukrajinské SSR prováděna jako ukrajinizace. Je symbolické, že v rámci této politiky - se souhlasem sovětských úřadů v SSSR – se vrátil a byl zvolen členem Akademie věd M. Hruševskij, bývalý

předseda Centrální rady, jeden z ideologů ukrajinského nacionalismu, který kdysi požíval podpory Rakouska-Uherska.

„Indigenizace“ samozřejmě hrála hlavní roli při rozvoji a posilování ukrajinské kultury, jazyka, identity. Současně byla pod rouškou boje s takzvaným ruským velmocenským šovinismem často uvalena na ty, kteří se nepovažovali za Ukrajince. Právě sovětská národnostní politika - místo velkého ruského národa, trojjediného lidu skládajícího se z Velkorusů, Malorusů a Bělorusů – zakotvila na státní úrovni ustanovení tří samostatných slovanských národů: ruského, ukrajinského a běloruského.

V roce 1939 byly země, dříve obsazené Polskem, vráceny SSSR. Velká část z nich byla připojena k sovětské Ukrajině. V roce 1940 se stala součástí USSR část Besarábie, okupovaná Rumunskem v roce 1918, a severní Bukovina. V roce 1948 to byl černomořský ostrov Zmejnyj.. V roce 1954 byla převedena do Ukrajinské SSR Krymská oblast RSFSR - v hrubém rozporu s tehdy platnými právními normami.

Samostatně budu hovořit o osudu Podkarpatské Rusi, jež byla po rozpadu Rakouska-Uherska připojena k Československu. Velká část místních obyvatel byli Rusíni. Nyní se o tom málo mluví, ale po osvobození Zakarpátí sovětskými jednotkami vyzval Kongres pravoslavných obyvatel regionu k zařazení Podkarpatské Rusi do RSFSR nebo přímo do SSSR – s právy samostatné Karpatsko-ruské republiky. Mínění lidí bylo ignorováno. A v létě roku 1945 bylo oznámeno – jak napsala „Pravda“ – že proběhl historický akt znovusjednocení Zakarpatské Ukrajiny „s její prastarou vlastí - Ukrajinou“.

Současná Ukrajina je tedy zcela duchovním dítětem sovětské éry. Víme a pamatujeme si, že byla z velké části vytvořena na úkor historického Ruska. Stačí porovnat, které země se znovu spojily s ruským státem v XVII. století a s kterými územími vystoupila USSR ze Sovětského svazu.

Bolševici zacházeli s ruským lidem jako s nevyčerpatelným materiálem pro sociální experimenty. Snili o světové revoluci, která, podle jejich názoru, úplně zruší národní státy. Hranice byly proto libovolně stanoveny, rozdávaly se velkorysě územní „dary“. Nakonec už nezáleží na tom, čím přesně se vůdci bolševiků řídili, když roztrhali zemi na kusy. Můžete polemizovat o podrobnostech, o zákulisí a logice určitých rozhodnutí. Jedna věc je jasná: Rusko bylo skutečně okradeno.

Při práci na tomto článku jsem nevycházel ze žádných tajných archivů, ale z dostupných dokumentů, obsahujících známá fakta. Vedoucí představitelé současné Ukrajiny a jejich externí mecenáši tyto skutečnosti raději nezmiňují. Ale z různých důvodů, vhodných i nevhodných, včetně zahraničí, se stalo zvykem odsuzovat „zločiny sovětského režimu“, dokonce včetně těch událostí, s nimiž nemá ani KSSS, ani SSSR, ani současné Rusko co dělat. Avšak akce bolševiků, jež se vztahují k odtržení historických území od Ruska, se zároveň za trestný čin nepovažují. Je jasné, proč. Pokud to vedlo k oslabení Ruska, pak jsou naši nepřátelé spokojeni.

V SSSR, samozřejmě, hranice mezi republikami nebyly vnímány jako státní, byly podmíněné v rámci jedné země, jež

byla – přes všechny atributy federace - v zásadě vysoce centralizovaná - na úkor, opakují, vedoucí úlohy KSSS. Ale v roce 1991 se všechna tato území, a co je nejdůležitější - lidé, kteří tam žili, v mžiku ocitli v zahraničí. A už byli skutečně odtrženi od historické vlasti.

Co k tomu dodat? Všechno se mění. Včetně zemí, společností. A samozřejmě, část jednoho národa se v průběhu svého vývoje - z řady důvodů, historických okolností - může v určitém okamžiku cítit, realizovat jako samostatný národ. Jak se zachovat? Existuje pouze jedna odpověď: s úctou!

Chcete si vytvořit svůj vlastní stát? Prosím! Ale za jakých podmínek? Dovolte mi, abych vám zde připomněl hodnocení jednoho z nejvýznamnějších politiků nového Ruska, prvního starosty Petrohradu A. Sobčaka. Jako vysoce profesionální právník se domníval, že každé rozhodnutí by mělo být legitimní, a proto v roce 1992 vyjádřil následující názor: zakládající republiky Svazu, poté, co samy zrušily Smlouvu z roku 1922, by se měly vrátit do

hranic, v nichž se nacházely v době vstupu do SSSR. Všechna ostatní teritoriální nabytí jsou předmětem diskuse, vyjednávání, protože podmínky vzniku byly zrušeny.

Jinými slovy, odejděte s tím, s čím jste přišli. S takovou logikou nelze než souhlasit. Pouze dodám, že bolševici, jak jsem již zmínil, zahájili svévolné překreslování hranic již před vytvořením Svazu a veškeré manipulace s územími byly prováděny amatérsky, názor lidí byl zcela ignorován.

Ruská federace uznala nové geopolitické reality. A nejen uznala, ale udělala hodně pro to, aby se Ukrajina stala nezávislou zemí. V obtížných 90. letech a v novém tisíciletí jsme Ukrajině poskytli silnou podporu. Kyjev používá vlastní „politickou aritmetiku“, ale v letech 1991–2013 jenom kvůli nízkým cenám plynu ušetřila Ukrajina ve svém rozpočtu více než 82 miliard dolarů a dnes se doslova „drží“ díky 1,5 miliardě dolarů ruských plateb za tranzit našeho plynu do Evropy. Zatímco za předpokladu zachování hospodářských vazeb mezi našimi zeměmi by pozitivní efekt pro Ukrajinu činil desítky miliard dolarů.

Ukrajina a Rusko se vyvíjely jako jednotný ekonomický systém po celá desetiletí a staletí. Hloubku spolupráce, kterou jsme měli před 30 lety, by nám dnes mohly závidět země Evropské unie. Jsme přirozenými, vzájemně se doplňujícími ekonomickými partnery. Takový úzký vztah může posílit konkurenční přednosti, zvýšit potenciál obou zemí.

A ten byl pro Ukrajinu významný, včetně silné infrastruktury, systému přepravy plynu, nejnovějších odvětví stavby lodí, letadel, raketové techniky, výroby přístrojů, vědeckých, konstrukčních a technických škol na světové úrovni. S takovým dědictvím mohli ukrajinští vůdci vyhlášovat nezávislost a slibovat, že se ukrajinská ekonomika stane jednou z klíčových ekonomik a životní úroveň lidí jednou z nejvyšších v Evropě.

Nyní jsou průmyslové giganty s technologiemi na vysoké úrovni, na něž byla Ukrajina hrdá, zničeny. Za posledních 10 let

poklesla strojírenská produkce o 42 %. Rozsah deindustrializace a celkové degradace ekonomiky lze poznat i na takovém ukazateli, jakým je výroba elektrické energie, jež se za 30 let snížila na Ukrajině na polovinu. A nakonec, podle MMF, v roce 2019 – ještě před pandemií – byl ukrajinský HDP na obyvatele nižší než 4000 USD. To je nižší než v Albánii, v Moldavské republice nebo v neuznaném Kosovu. Ukrajina je nyní nejchudší zemí v Evropě.

Kdo za to může? Snad ukrajinský lid? Samozřejmě, že ne. Byla to ukrajinská vláda, která promarnila úspěchy mnoha generací. Víme, jak pracovití a talentovaní jsou lidé na Ukrajině. Jsou schopni důrazně a vytrvale dosahovat úspěchů, vynikajících výsledků. A tyto vlastnosti, stejně jako otevřenost, přirozený optimismus, pohostinnost – se neztratily. Nezměněné zůstávají i city milionů lidí, kteří se k Rusku chovají nejen dobře, ale s velkou láskou, stejně jako my k Ukrajině.

Do roku 2014 stovky dohod a společných projektů napomáhaly rozvoji našich ekonomik, obchodních a kulturních vazeb, k posílení bezpečnosti, k řešení společných sociálních a environmentálních problémů. Přinášely lidem hmatatelné výhody - jak v Rusku,

tak na Ukrajině. Právě to jsme považovali za hlavní věc. A proto jsme plodně spolupracovali se všemi, zdůrazňuji, se všemi vůdci Ukrajiny.

I po známých událostech v Kyjevě v roce 2014 jsem nařídil ruské vládě, aby zvážila možnosti kontaktů prostřednictvím

příslušných ministerstev a resortů z hlediska zachování a udržení našich ekonomických vazeb. Avšak vstřícného gesta ze strany Ukrajiny jsme se dodnes nedočkali. Nehledě na to, že Rusko je neustále jedním ze tří hlavních obchodních partnerů Ukrajiny a stovky tisíc Ukrajinců k nám přijíždějí vydělávat peníze - a jsou zde vítáni a podporováni. Tak to je ta „země agresorů“.

Když se zhroutil Sovětský svaz, mnozí v Rusku i na Ukrajině stále upřímně věřili, že naše úzké kulturní, duchovní a ekonomické vazby budou jistě zachovány, stejně jako společné zájmy lidí, kteří se vždy cítili jako jeden národ. Avšak události se začaly - zpočátku pomalu, ale potom stále rychleji - vyvíjet jiným směrem

Ukrajinské elity se v zásadě rozhodly ospravedlnit nezávislost své země popřením její minulosti, pravda, s výjimkou hranic. Začaly mytologizovat a přepisovat historii, vymazávat z ní vše, co nás spojuje, začaly hovořit o období členství Ukrajiny v ruské říši a v SSSR jako o okupaci. Naši společnou tragédii kolektivizace a hladomoru na počátku 30. let začaly vydávat za genocidu ukrajinského lidu.

Radikálové a neonacisté otevřeně a stále opovážlivěji deklarovali své ambice. Přitakávaly jim jak oficiální úřady, tak místní oligarchové, kteří poté, co okradli obyvatele Ukrajiny, uchovávají to, co bylo ukradeno, v západních bankách a jsou připraveni zradit i vlastní matku – jen aby zachránili své kapitály. K tomu je třeba přidat chronickou slabost státních institucí, stav dobrovolného rukojmí geopolitické vůle někoho jiného.

Dovolte mi připomenout, že už dávno, dávno před rokem 2014, Spojené státy a země EU systematicky a vytrvale tlačily na Ukrajinu, aby omezila hospodářskou spolupráci s Ruskem. My, jako největší obchodní a ekonomický partner Ukrajiny, jsme navrhovali prodiskutovat problémy, jež vyvstaly ve formátu Ukrajina - Rusko - EU. Ale pokaždé nám bylo řečeno, že Rusko je zde k ničemu, že problém se týká pouze EU a Ukrajiny. Západní země de facto odmítly opakované ruské návrhy na dialog.

Ukrajinu krok za krokem vtáhly do nebezpečné geopolitické hry, jejímž cílem bylo udělat z Ukrajiny bariéru mezi Evropou a Ruskem, odrazový můstek proti Rusku. Nevyhnutelně nastal čas, kdy koncept „Ukrajina - není Rusko“ již nevyhovoval. Bylo třeba vytvořit „anti-Rusko“, a to my nikdy nepřijmeme.

Zadavatelé tohoto projektu vycházeli ze starých schémat polsko-rakouských ideologů o vytvoření „protimoskevského Ruska“. A není třeba zastírat, že se to děje v zájmu obyvatel Ukrajiny. Polsko-litevské společenství nikdy nepotřebovalo ukrajinskou kulturu, natož kozáckou autonomii. V Rakousku-Uhersku byly historické ruské země bezohledně vykořisťovány a zůstaly nejchudšími. Nacisté, kterým přisluhovali kolaboranti z Organizace ukrajinských nacionalistů /OUN/ a z Ukrajinské povstalecké armády /UPA/, nepotřebovali Ukrajinu, ale životní prostor a otroky árijských pánů.

Zájmy ukrajinského lidu nebyly zohledněny ani v únoru 2014. Spravedlivá nespokojenost lidí, způsobená nejakutnějšími

sociálně-ekonomickými problémy, chybami, nedůsledným jednáním tehdejší vlády, byla jednoduše cynicky zneužita. Západní země přímo zasahovaly do vnitřních záležitostí Ukrajiny, podporovaly puč. Jeho beranidlem se staly radikální nacionalistické skupiny. Jejich hesla, ideologie a přímá agresivní rusofobie do značné míry určovaly státní politiku na Ukrajině.

Útočilo se na vše, co nás do té doby spojovalo a sblížovalo. Především na ruský jazyk. Dovolte mi připomenout, že nová „majdanská“ vláda se nejdříve pokusila zrušit zákon o státní jazykové politice. Pak tu byl zákon o „očistění moci“, zákon o vzdělávání, který prakticky odstranil ruský jazyk ze vzdělávacího procesu.

A nakonec, v květnu letošního roku úřadující prezident představil Radě návrh zákona o „domorodém obyvatelstvu“. Za takové obyvatelstvo se považují ti, kteří jsou etnickou menšinou a nemají vlastní státní formaci mimo Ukrajinu. Zákon je přijat. Byla zaseta nová semena sváru. A to v zemi - jak již bylo uvedeno - velmi složité vzhledem k územnímu, národnostnímu a jazykovému složení, složité i s ohledem na historii jejího vzniku.

Může zaznít argument: pokud mluvíte o jediném velkém národě, trojjediném lidu, v čem spočívá rozdíl v tom, kdo se za co považuje – jestli za Rusa, Ukrajince nebo Bělorusa. S tím naprosto souhlasím. Definice národnostní příslušnosti, zejména ve smíšených rodinách, je navíc právem každé osoby na svobodnou volbu.

Faktem však je, že na Ukrajině je dnes situace úplně jiná, protože se jedná o vynucenou změnu identity. A nejnechutnější je, že Rusové na Ukrajině jsou nuceni nejen vzdát se svých kořenů, generací předků, ale také věřit, že Rusko je jejich nepřítel. Nebude přehnané, když řeknu, že směr nucené asimilace, formování etnicky čistého ukrajinského státu, agresivního vůči Rusku, lze ve svých důsledcích srovnávat s použitím zbraní hromadného ničení proti nám. V důsledku takové drsné umělé roztržky mezi Rusy a Ukrajinci by se mohl ruský lid jako celek zmenšit o stovky tisíc, ne-li milionů.

Zasáhli i naši duchovní jednotu. Stejně jako v dobách litevského velkovévodství bylo zahájeno nové církevní vymezování. Světské úřady, aniž by zakrývaly sledování politických cílů, hrubě zasáhly do církevního života a dovedly dílo až k rozkolu, k obsazení chrámů, bití kněží a mnichů. Ani široká autonomie ukrajinské pravoslavné církve jim při zachování duchovní jednoty s moskevským patriarchátem kategoricky nevyhovuje. Musí za každou cenu zničit tento viditelný, starobylý symbol našeho příbuzenství.

Považuji za přirozené, že představitelé Ukrajiny opakovaně hlasují proti rezoluci Valného shromáždění OSN odsuzující oslavu nacismu. Pod ochranou oficiálních úřadů jsou pořádány pochody, pochodňové průvody na počest neporažených válečných zločinců z útvarů SS. Mazepa, který zradil všechny kolem, Petljura, který platil za polskou ochranu ukrajinskými zeměmi, a Bandera, který spolupracoval s nacisty, jsou zahrnuti do kategorie národních hrdinů. Dělají vše pro to, aby vymazali

z paměti mladších generací jména skutečných vlastenců a vítězů, na které

Pro Ukrajince, kteří bojovali v řadách Rudé armády, v partyzánských jednotkách, byla Velká vlastenecká válka opravdu válkou vlasteneckou, protože bránili svůj domov, svou velkou společnou vlast. Více než dva tisíce z nich se stalo Hrdiny Sovětského svazu. K nim patří legendární pilot Ivan Nikitovič Kožedub, nebojácna odstřelovačka, obrádkyně Oděsy a Sevastopolu Ludmila Michajlovna Pavličenko, odvážný partyzánský velitel Sidor Artěmovič Kovpak. Tato pevná generace bojovala a položila své životy za naši budoucnost, za nás. Zapomenout na jejich hrdinství znamená zradit své dědy, matky a otce.

Protiruský projekt byl odmítnut miliony Ukrajinců. Obyvatelé Krymu a Sevastopolu provedli vlastní historickou volbu. A lidé na jihovýchodě se mírumilovně snažili bránit své postavení. Všichni, včetně dětí, však byli označeni za separatisty a teroristy. Začali je ohrožovat etnické čistky a použití vojenské síly. A obyvatelé Doněcka a Luhanska se chopili zbraní, aby ochránili svůj domov, svůj jazyk, své životy. Měli snad jinou volbu - po pogromech, jež se přehnały městy Ukrajiny, po hrůze a tragédii z 2. května 2014 v Oděse, kde ukrajinští neonacisté upálili lidi zaživa a vyrobili novou Chatyň? Následovníci Bandery byli připraveni spáchat stejný masakr na Krymu, v Sevastopolu, Doněcku a Luhansku. Ani v současnosti se takových plánů nevzdávají. Čekají na vhodnou dobu. Ale nedočkají se.

Státní převrat a po něm následující kroky kyjevských úřadů nevyhnutelně vyvolaly konfrontaci a občanskou válku. Vysoký komisař OSN pro lidská práva odhaduje, že celkový počet obětí konfliktu na Donbasu přesáhl 13 000. Mezi nimi jsou staří lidé, děti. Strašné, nenahraditelné ztráty.

Rusko udělalo vše pro to, aby zastavilo bratrovraždu. Byly uzavřeny Minské dohody, jejichž cílem je mírové urovnání konfliktu na Donbasu. Jsem přesvědčen, že stále nemají jinou alternativu. Přinejmenším - nikdo nezrušil své podpisy ani pod minským „Komplexem opatření“, ani pod příslušnými prohlášeními vůdců zemí „normandského formátu“. Nikdo neinicioval revizi rezoluce Rady bezpečnosti OSN ze dne 17. února 2015.

Během oficiálních rozhovorů, zejména poté, co byli „poopraveni“ západními partnery, představitelé Ukrajiny pravidelně vyhláší „naprostou oddanost“ Minským dohodám, ale ve skutečnosti se řídí pozicí jejich „nepřijatelnosti“. Zvláštní status Donbasu ani záruky pro lidi zde žijící nejsou připraveni vážně posoudit. Raději využívají obraz „oběti vnější agrese“ a obchodují s rusofobií. Pořádají krvavé provokace na Donbase. Zkrátka, jakýmkoli způsobem přitahují pozornost zahraničních příznivců a správců.

Z toho usuzuji - a jsem o tom stále více přesvědčen, že Kyjev jednoduše Donbas nepotřebuje. Proč? Protože, za prvé, obyvatelé těchto regionů nikdy nepřijmou režim, který se jim pokusili - a stále se o to snaží - vnutit násilím, bloádou, vyhrožováním. A za druhé, výsledky dohod Minsk-1 i Minsk-2, které dávají skutečnou šanci na mírové obnovení územní

celistvosti Ukrajiny, jež byly dohodnuty přímo s Doněckou lidovou republikou a Luhanskou lidovou republikou prostřednictvím Ruska, Německa a Francie, jsou v rozporu s logikou anti-ruského projektu. A tento projekt se může udržovat pouze za neustálého kultivování obrazu vnitřního a vnějšího nepřítele. A dodám - pod protektorátem a kontrolou ze strany západních států.

Což se děje i v praxi. Především je to vytváření atmosféry strachu v ukrajinské společnosti, agresivní rétorika, shovívavost k neonacistům, militarizace země. Spolu s tím – je to nejen úplná závislost, ale i přímé vnější řízení, včetně dohledu zahraničních poradců na ukrajinských úřadech, ve speciálních službách a v ozbrojených silách, vojenské „ovládnutí“ ukrajinského teritoria, rozvíjení infrastruktury NATO. Není náhodou, že zmíněný skandální zákon o „domorodém obyvatelstvu“ byl přijat pod rouškou rozsáhlých cvičení NATO na Ukrajině.

Pod stejným krytím probíhá pohlcování zbytků ukrajinské ekonomiky, využívání jejích přírodních zdrojů. Prodej zemědělské půdy není daleko a je zřejmé, kdo ji koupí. Ano, Ukrajině se čas od času přidělují finanční prostředky, půjčky, ale podle podmínek a zájmů, preferencí a výhod pro západní společnosti. Mimochodem, kdo tyto dluhy zaplatí? Je zřejmé, že se předpokládá, že to bude muset udělat nejen současná generace Ukrajinců, ale také jejich děti, vnoučata a pravděpodobně i pravnoučata.

Západní autoři projektu „Anti-Rusko“ nastavují ukrajinský politický systém tak, aby se měnili prezidenti, poslanci, ministři,

ale aby se neměnil postoj k rozchodu s Ruskem, k nepřátelství s ním. Hlavním volebním heslem současného prezidenta bylo dosáhnout míru. S tím se dostal k moci. Ukázalo se, že sliby byly lži. Nic se nezměnilo. Naopak, v některých ohledech se situace na Ukrajině a kolem Donbasu zhoršila.

V protiruském projektu není místo pro suverénní Ukrajinu, ani pro politické síly, které se snaží bránit její skutečnou nezávislost. Ti, kdož mluví o usmíření v ukrajinské společnosti, o dialogu, o hledání východiska ze slepé uličky, dostávají nálepku „proruských“ agentů.

Opakuji, pro mnoho lidí na Ukrajině je „protiruský“ projekt jednoduše nepřijatelný. A takových lidí jsou miliony. Nesmějí však zvedat hlavy. Byli prakticky zbaveni zákonné možnosti hájit svůj názor. Jsou zastrašováni a zahrnání do ilegality. Za přesvědčení, za vyřčené slovo, za otevřené vyjádření svého názoru jsou nejen pronásledováni, ale také zabíjeni. Vrahové, jak se již stalo pravidlem, zůstávají nepotrestáni.

Jediným „správným“ vlastencem Ukrajiny je nyní ten, kdo nenávidí Rusko. Ba co víc, v budoucnu se má ukrajinská státnost opírat výhradně o tuto ideu. Nenávist a zášť - a světová historie to mnohokrát dokázala - jsou poněkud nejistým základem suverenity, nese to s sebou řadu vážných rizik a závažných důsledků.

Všechny triky, spojené s „protiruským“ projektem, jsou nám jasné. A nikdy nedovolíme, aby naše historická území a na nich

žijící, nám drazí lidé, byli využíváni k boji proti Rusku. A těm, kteří se o to pokusí, chci říci, že tímto způsobem zničí svou zem.

Orgány vládnoucí na Ukrajině rády odkazují na západní zkušenosti a považují je za vzor, který je třeba následovat. Podívejte se tedy na to, jak vedle sebe žijí Rakousko s Německem, Spojené státy a Kanada. Jsou si blízké v etnickém složení, kultuře, ve skutečnosti s jedním jazykem, a přitom zůstávají suverénními státy, se svými vlastními zájmy, se svou vlastní zahraniční politikou. To však nebrání jejich nejužší integraci ani spojeneckým vztahům. Mají velmi podmíněné, průhledné hranice. A občané, kteří je překračují, se cítí jako

doma. Zakládají rodiny, studují, pracují, podnikají. Mimochodem, stejně, jako miliony rodáků z Ukrajiny, kteří nyní žijí v Rusku. Pro nás jsou to naši blízcí příbuzní.

Rusko je otevřené dialogu s Ukrajinou a je připraveno prodiskutovat i ty nejtěžší otázky. Je však důležité, abychom pochopili, že partner hájí své národní zájmy, neslouží cizím, není zbraní v rukou někoho, kdo s námi bojuje.

Respektujeme ukrajinský jazyk a tradice. I přání Ukrajinců vidět svůj stát svobodný, bezpečný a prosperující.

Jsem přesvědčen, že skutečná suverenita Ukrajiny je možná právě ve spolupráci s Ruskem. Naše duchovní, lidské, civilizační vazby se formovaly v průběhu staletí, vycházejí z jednoho stejného pramene, jsou utuženy společnými

zkouškami, úspěchy a vítězstvími. Naše příbuzenství se dědí z generace na generaci. Je v srdcích, v paměti lidí, kteří žijí v současném Rusku a na Ukrajině, v pokrevních vazbách, jež spojují miliony našich rodin. Společně jsme vždy byli a budeme mnohem silnější a úspěšnější. Vždyť jsme jeden národ.

Tato slova mohou být vnímána nepřátelsky. Lze je interpretovat jakkoli. Ale mnoho lidí mne uslyší. A řeknu jednu věc: Rusko nikdy nebylo a nikdy nebude „anti-Ukrajinou“. A čím bude Ukrajina - o tom rozhodnou její občané.

Vladimír Putin

12. července 2021 -17:00

Překlad z ruštiny: PhDr. Jana Görčošová

<http://www.novarepublika.cz/2021/07/clanek-vladimira-putina-o-historicke.html>